

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2024. № 7.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.7.69>

УДК 005.2

Л. М. Горбач,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та менеджменту,
директор Волинського інституту імені В'ячеслава Липинського Приватного
акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна
Академія управління персоналом»*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5977-6474>

М. О. Журавель,

*старший викладач кафедри «Охорони праці і навколишнього середовища»,
Національний університет «Запорізька політехніка»*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4790-9911>

Н. Б. Слободян,

к. т. н.,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4647-6373>

**ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У ВЕЛИКИХ КОРПОРАЦІЯХ:
СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ
ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ**

L. Horbach

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics and Management, Vyacheslav Lipinski institute of Volyn, Private Joint-Stock Company «Higher Education Institution «Interregional Academy Of Personnel Management»

M. Zhuravel,

Senior Lecturer of the Department of Occupational and Environmental Protection, National University «Zaporizhzhia Polytechnic»

N. Slobodian,

*PhD in Technical Sciences,
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas*

**ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN LARGE CORPORATIONS:
STRATEGIES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND
IMPLEMENTATION OF ENVIRONMENTAL RESPONSIBILITY**

У статті розглянуто основні екологічні стратегії сталого розвитку. Екологічне планування та моніторинг, які передбачають розробку довгострокових планів щодо зменшення викидів шкідливих речовин, скорочення споживання природних ресурсів та підвищення енергоефективності. Постійний моніторинг екологічних показників дозволяє вчасно виявляти проблеми та вживати необхідних заходів для їх вирішення. Встановлено, що впровадження екологічно чистих технологій, таких як відновлювані джерела енергії, безвідходне виробництво та переробка відходів, дозволяє зменшити викиди парникових газів та інші негативні впливи на довкілля. Виявлено, що отримання екологічних сертифікатів, таких як ISO 14001, є важливим кроком до впровадження екологічної відповідальності. Ці сертифікати підтверджують, що компанія дотримується міжнародних стандартів екологічного менеджменту та постійно працює над покращенням своїх екологічних показників. Проведено

дослідження щодо методів впровадження екологічної відповідальності у великих корпораціях. Встановлено, що програми розробки та реалізації екологічних стратегій можуть включати заходи щодо зниження викидів шкідливих речовин, оптимізації використання ресурсів, збільшення енергоефективності, управління відходами та інші заходи, спрямовані на скорочення негативного впливу на навколишнє середовище. Доведено, що проведення тренінгів, семінарів та освітніх програм з екологічних питань допомагає працівникам краще розуміти важливість екологічної відповідальності та мотивує їх до дій у цьому напрямку. Великі корпорації можуть впливати на екологічну відповідальність через своїх постачальників та партнерів. Встановлення вимог щодо екологічних стандартів для постачальників, а також співпраця з партнерами у впровадженні екологічно чистих технологій, сприяє загальному покращенню екологічної ситуації. Прозорість у питаннях екологічної відповідальності та соціальна звітність допомагають підвищити довіру громадськості до корпорацій. Регулярне публікування звітів про екологічну діяльність компанії, включаючи досягнення та невдачі, демонструє серйозність намірів корпорації у цій сфері.

The main ecological strategies of sustainable development are considered in the article. Environmental planning and monitoring, which involves the development of long-term plans to reduce emissions of harmful substances, reduce the consumption of natural resources and improve energy efficiency. Constant monitoring of environmental indicators allows timely detection of problems and taking necessary measures to solve them. It has been established that the implementation of environmentally friendly technologies, such as renewable energy sources, waste-free production and waste processing, allows to reduce greenhouse gas emissions and other negative impacts on the environment. Obtaining environmental certifications such as ISO 14001 has been found to be an important step towards implementing environmental responsibility. These

certificates confirm that the company adheres to international environmental management standards and is constantly working to improve its environmental performance. A study was conducted on the methods of implementing environmental responsibility in large corporations. It has been established that programs for the development and implementation of environmental strategies can include measures to reduce emissions of harmful substances, optimize the use of resources, increase energy efficiency, waste management and other measures aimed at reducing the negative impact on the environment. It has been proven that conducting trainings, seminars and educational programs on environmental issues helps employees better understand the importance of environmental responsibility and motivates them to act in this direction. Large corporations can influence environmental responsibility through their suppliers and partners. Establishing requirements for environmental standards for suppliers, as well as cooperation with partners in the implementation of environmentally friendly technologies, contributes to the overall improvement of the environmental situation. Transparency in environmental responsibility and social reporting help increase public trust in corporations. Regular publication of reports on the company's environmental activities, including achievements and failures, demonstrates the seriousness of the corporation's intentions in this area.

Ключові слова: *екологічний менеджмент, екологічна відповідальність, екологічні стратегії сталого розвитку, екологічна сертифікація, екологічне планування та моніторинг, інновації та технології, вуглецева нейтральність.*

Keywords: *environmental management, environmental responsibility, environmental strategies for sustainable development, environmental certification, environmental planning and monitoring, innovations and technologies, carbon neutrality.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасному світі, де екологічні проблеми стають все більш нагальнішими, великі корпорації відіграють ключову роль у вирішенні питань сталого розвитку та впровадженні екологічної відповідальності. Забруднення навколишнього середовища, зміна клімату, виснаження природних ресурсів та зниження біорізноманіття - всі ці проблеми вимагають негайних і ефективних заходів. Саме тому екологічний менеджмент стає пріоритетом для багатьох компаній, що прагнуть не лише мінімізувати свій негативний вплив на довкілля, але й внести свій внесок у глобальні зусилля з охорони природи.

Екологічний менеджмент не лише допомагає зменшити негативний вплив на навколишнє середовище, але й сприяє економічному зростанню та підвищенню репутації компаній. Виконання екологічних стандартів та ініціатив може призвести до зниження витрат на енергію та ресурси, створення нових ринкових можливостей та підвищення лояльності споживачів. Крім того, впровадження екологічних практик може зміцнити позиції компаній на глобальному ринку, де споживачі все більше віддають перевагу екологічно відповідальним брендам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Бобко Л., Вовк В., Корпан А. [1] проаналізували екологічну складову корпоративної соціальної відповідальності. Супрун Н. та Антоненко Д. [10] визначили основні напрями та завдання розвитку стратегії екологічної відповідальності, включаючи оптимізацію використання природних ресурсів, застосування енерго- та ресурсозберігаючих технологій, впровадження маловідходних та безвідходних технологій виробництва, а також створення моделі циркулярного виробництва. Буканов Г.М. [3] проаналізував особливості соціального партнерства як інструменту реалізації екологічної політики на регіональному рівні. Приварникова І. [9] дослідила екологічний компонент корпоративної соціальної відповідальності, з'ясувала мотиви корпорацій різних країн до посилення уваги на питання екологічної відповідальності та

фактори, що стримують реалізацію корпоративної екологічної політики. Казновська І.Д. [6] дослідила етапи впровадження та функціонування системи екологічного менеджменту. Касич А., Вохозка М. та Десятник Б. [7] встановили, що управління екологічною безпекою промислових підприємств залежить як від рівня розвитку внутрішнього екологічного менеджменту, так і від рівня державної екологічної інфраструктури. Іванова Н. та Попело О. [5] розробили концепцію корпоративного управління з акцентом на забезпечення цілей сталого розвитку. Ороховська Л.А. та Кошетар У.П. [8] дослідили онтологічні проблеми взаємодії природи і суспільства в умовах глобалізації, коли споживацька ідеологія призвела до глобальної екологічної кризи. Швиданенко Г.О., Криворучкіна О.В. та Матукова Д.Г. [11] довели, що зростання продуктивності ресурсів є ключовим фактором екологізації виробництва. Бобко Л.О. та Мазяр А.В. [2] визначили сутність та особливості корпоративної соціальної відповідальності бізнесу в Україні. Грیشнова О.А. та Брінцева О.Г. [4] зазначили, що рівень впровадження екологічної відповідальності в менеджменті є дуже низьким навіть для лідерів рейтингу КСВ в Україні.

Мета дослідження. Дослідити запровадження екологічних стратегій сталого розвитку та методи впровадження екологічної відповідальності у великих корпораціях.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі, де екологічні виклики стають дедалі серйознішими, великі корпорації відіграють важливу роль у вирішенні проблем сталого розвитку. Зростаючий тиск з боку громадськості, урядів та міжнародних організацій змушує бізнес впроваджувати екологічні стратегії, які не лише зменшують негативний вплив на довкілля, але й сприяють довгостроковій економічній стабільності.

Сьогодні суспільство очікує від великих корпорацій не лише фінансових успіхів, але й активної участі у вирішенні глобальних екологічних проблем. Зміни клімату, втрата біорізноманіття, забруднення повітря та води – ці та інші екологічні питання стоять на порядку денному

міжнародних зустрічей та самітів. Уряди різних країн посилюють екологічне законодавство, встановлюють більш жорсткі норми та вимоги до викидів, енергоефективності та управління відходами. Міжнародні організації, такі як ООН, активно працюють над впровадженням глобальних ініціатив та програм, спрямованих на збереження довкілля.

У такому контексті великі корпорації мають значний вплив і можливості для впровадження ефективних екологічних стратегій (рис. 1). Вони можуть застосовувати свої ресурси, технології та інновації для розробки та впровадження рішень, що сприяють сталому розвитку. Наприклад, корпорації можуть інвестувати у дослідження та розвиток нових екологічно чистих технологій, які дозволяють зменшити викиди парникових газів та інші негативні впливи на навколишнє середовище.

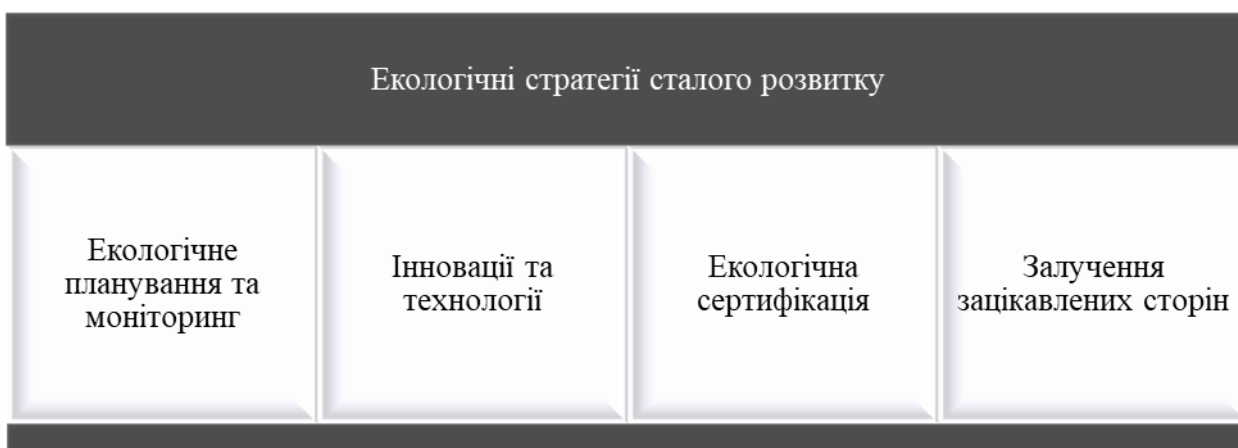

Рис. 1. Екологічні стратегії сталого розвитку

Джерело: складено авторами за [7, 8, 11]

Однією з основних стратегій сталого розвитку є екологічне планування та моніторинг. Цей процес охоплює широкий спектр заходів, спрямованих на збереження навколишнього середовища та оптимізацію використання ресурсів. Екологічне планування передбачає розробку довгострокових планів щодо зменшення викидів шкідливих речовин, скорочення споживання природних ресурсів та підвищення енергоефективності. Наприклад, компанії можуть встановлювати конкретні цілі щодо зменшення викидів парникових

газів, впроваджувати системи управління відходами, що сприяють переробці та повторному використанню матеріалів, а також інвестувати у відновлювані джерела енергії.

Ключовим елементом ефективного екологічного планування є постійний моніторинг екологічних показників. Це дозволяє компаніям відслідковувати свій вплив на довкілля в режимі реального часу і своєчасно виявляти проблеми. Зокрема, моніторинг може включати вимірювання рівнів викидів шкідливих речовин, використання води та енергії, стану ґрунтів та якості повітря. Такий підхід дозволяє не лише фіксувати поточний стан, але й аналізувати тенденції та прогнозувати майбутні зміни.

Постійний моніторинг екологічних показників дозволяє вчасно виявляти проблеми та вживати необхідних заходів для їх вирішення. Це може включати коригування виробничих процесів, оновлення обладнання, впровадження нових технологій або зміни у політиках компанії. Наприклад, якщо моніторинг виявить перевищення допустимих рівнів викидів, компанія може розглянути можливість модернізації своїх фільтраційних систем або зміну постачальників сировини на більш екологічних.

Екологічне планування та моніторинг також включають розробку та впровадження систем екологічного менеджменту, які забезпечують структурований підхід до досягнення екологічних цілей. Такі системи, як ISO 14001, допомагають компаніям впроваджувати стандартизовані процедури для управління екологічними аспектами своєї діяльності, що дозволяє підвищити ефективність та знизити ризики.

Інновації та новітні технології відіграють вирішальну роль у зменшенні екологічного впливу великих корпорацій. У сучасному світі технологічний прогрес відкриває нові можливості для досягнення сталого розвитку та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Інновації в цій сфері охоплюють широкий спектр технологій, які сприяють ефективнішому використанню ресурсів, зменшенню викидів шкідливих речовин та впровадженню екологічно чистих виробничих процесів.

Впровадження екологічно чистих технологій, таких як відновлювані джерела енергії, безвідходне виробництво та переробка відходів, дозволяє зменшити викиди парникових газів та інші негативні впливи на довкілля. Вуглецева нейтральність стала однією з основних цілей багатьох країн і компаній у боротьбі зі зміною клімату, що вимагає впровадження екологічно чистих технологій. Відновлювані джерела енергії, такі як сонячні та вітрові електростанції, є ключовими інструментами для досягнення вуглецевої нейтральності. Використання технологій з уловлювання та зберігання вуглецю дозволяє значно зменшити викиди парникових газів у промисловості. Впровадження безвідходного виробництва та циркулярної економіки сприяє зменшенню вуглецевого сліду корпорацій. Інноваційні екологічно чисті технології допомагають бізнесам не лише зменшити викиди, але й оптимізувати витрати на енергію та підвищити свою конкурентоспроможність. Наприклад, використання сонячної, вітрової та гідроенергії дозволяє замінити традиційні джерела енергії, що базуються на викопному паливі, яке є основним джерелом викидів вуглекислого газу та інших забруднюючих речовин. Інвестиції у відновлювані джерела енергії не лише зменшують екологічний слід компаній, але й можуть забезпечити стабільність енергопостачання та знизити витрати на енергію в довгостроковій перспективі.

Безвідходне виробництво є ще однією важливою складовою інноваційного підходу до екологічного менеджменту. Цей підхід передбачає оптимізацію виробничих процесів таким чином, щоб мінімізувати утворення відходів та забезпечити їх максимальне використання або переробку. Наприклад, відходи виробництва можуть бути перетворені на вторинні матеріали або використовуватися для виробництва енергії. Це не лише зменшує кількість відходів, що потрапляють на сміттєзвалища, але й сприяє економії ресурсів та зменшенню витрат.

Переробка відходів є ще одним ключовим аспектом екологічних інновацій. Розробка та впровадження технологій, що дозволяють ефективно

переробляти різні види відходів, включаючи пластик, метал, папір та органічні відходи, сприяє зниженню навантаження на сміттєзвалища та зменшенню забруднення довкілля. Багато великих корпорацій вже впроваджують системи роздільного збору та переробки відходів, що дозволяє не лише зменшити екологічний вплив, але й створювати нові бізнес-можливості.

Крім того, інновації у сфері екологічного менеджменту включають розробку нових матеріалів та продуктів, що мають менший екологічний слід. Наприклад, біорозкладні пластики, екологічно чисті хімічні речовини та інші матеріали, що не шкодять навколишньому середовищу, активно впроваджуються у виробництво. Використання таких матеріалів дозволяє зменшити забруднення та підвищити стійкість продуктів до впливу зовнішніх факторів.

Отримання екологічних сертифікатів, таких як ISO 14001, є важливим кроком до впровадження екологічної відповідальності. Сертифікація за цими стандартами не тільки підтверджує відповідність компанії міжнародним вимогам щодо екологічного менеджменту, але й демонструє її зобов'язання перед суспільством та навколишнім середовищем. Сертифікати ISO 14001 засвідчують, що компанія впровадила ефективну систему екологічного менеджменту, яка охоплює всі аспекти її діяльності.

Процес отримання сертифікату ISO 14001 включає кілька етапів, серед яких розробка екологічної політики, ідентифікація екологічних аспектів та впливів, встановлення цілей та завдань у сфері екологічного менеджменту, а також розробка та впровадження програм для досягнення цих цілей. Компанія повинна також забезпечити постійний моніторинг та оцінку своєї діяльності з метою виявлення можливостей для покращення.

Сертифікація за ISO 14001 надає компаніям ряд переваг:

1. Поліпшення екологічних показників: впровадження стандартів ISO 14001 допомагає компаніям ідентифікувати та мінімізувати негативний вплив на навколишнє середовище, що сприяє покращенню екологічних показників.

2. Відповідність законодавчим вимогам: дотримання стандартів ISO 14001 забезпечує відповідність місцевим та міжнародним екологічним вимогам і законодавству, що знижує ризик штрафів та санкцій.

3. Підвищення репутації та конкурентоспроможності: наявність екологічних сертифікатів підвищує довіру з боку клієнтів, інвесторів та партнерів, що сприяє зміцненню репутації компанії та покращенню її позицій на ринку.

4. Економія ресурсів та зменшення витрат: впровадження ефективних екологічних практик дозволяє зменшити споживання ресурсів, знизити витрати на енергію та утилізацію відходів, що сприяє економії коштів.

5. Мотивація працівників: сертифікація за ISO 14001 підвищує обізнаність та залученість працівників до екологічних питань, що сприяє покращенню внутрішньої культури компанії та мотивації персоналу.

6. Безперервне покращення: стандарти ISO 14001 передбачають постійний процес удосконалення, що стимулює компанії до впровадження нових екологічних ініціатив та технологій, спрямованих на збереження довкілля.

Залучення зацікавлених сторін є невід'ємною частиною стратегії сталого розвитку екологічного менеджменту великих корпораціях. Цей процес включає не лише встановлення діалогу з різними групами, а й активне залучення їх до спільної роботи над екологічними проблемами та пошуком ефективних рішень. Розширене залучення зацікавлених сторін має ключове значення для успішної реалізації екологічних та стійких проектів у корпоративному середовищі.

Один із аспектів залучення зацікавлених сторін полягає у встановленні партнерських відносин із суспільством та активістськими групами. Корпорації прагнуть взаємодіяти з громадськими організаціями, екологічними групами та іншими зацікавленими сторонами для розуміння та врахування громадських очікувань та потреб. Такий діалог сприяє створенню

взаєморозуміння, поваги до інтересів усіх сторін та пошуку компромісів при вирішенні екологічних питань.

Крім того, залучення влади та державних структур є важливим елементом стратегії сталого розвитку. Співпраця з державними органами дозволяє корпораціям орієнтуватися на законодавчі та нормативні вимоги в галузі екології, а також взаємодіяти з урядом для розробки та підтримки екологічних та стійких ініціатив.

Залучення наукової спільноти також відіграє важливу роль у стратегії сталого розвитку екологічного менеджменту. Співпраця з науковцями, дослідницькими інститутами та університетами допомагає корпораціям отримати доступ до новітніх наукових знань та технологій, а також проводити дослідження та розробки в галузі екології та сталого розвитку.

Застосування екологічних стратегій сприяє довгостроковій економічній стабільності компаній. Впровадження енергоефективних технологій та зменшення використання природних ресурсів дозволяє знизити витрати на виробництво та операційну діяльність. Крім того, компанії, що активно працюють над покращенням своїх екологічних показників, стають більш привабливими для інвесторів та споживачів, які все частіше обирають продукцію та послуги екологічно відповідальних брендів.

Корпорації також можуть скористатися можливостями, які відкриваються у зв'язку з розвитком екологічного ринку. Зростаючий попит на екологічно чисту продукцію та послуги створює нові ринкові ніші та бізнес-можливості. Наприклад, виробництво та продаж товарів з меншим вуглецевим слідом або розробка інноваційних рішень для управління відходами можуть стати джерелом додаткових доходів та конкурентних переваг.

Великі корпорації мають можливість впливати на екологічну ситуацію через свої ланцюги постачання. Встановлення високих екологічних стандартів для постачальників, впровадження принципів циркулярної

економіки та співпраця у сфері розробки екологічних інновацій сприяють зменшенню загального екологічного впливу галузі.

Сучасні великі корпорації, окрім прагнення фінансової успішності та збільшення прибутку, усвідомлюють необхідність впровадження екологічної відповідальності як важливого аспекту своєї діяльності. В умовах посилення впливу кліматичних змін, погіршення екологічної ситуації та зростання суспільного тиску на бізнес, корпорації розуміють, що відповідальне ставлення до навколишнього середовища стає невід'ємною частиною їхньої бізнес-стратегії.

Сьогодні екологічна відповідальність для великих корпорацій не є просто вимогою з боку суспільства чи законодавства, вона стає стратегічним пріоритетом і ключовим елементом сталого розвитку. Розуміння того, що збереження довкілля є важливим фактором для суспільного благополуччя та майбутнього планети, змушує компанії переглядати свої бізнес-процеси та впроваджувати нові підходи до управління.

Впровадження екологічної відповідальності у великих корпораціях означає не лише дотримання екологічних стандартів та законодавства, а й активну участь в ініціативах охорони навколишнього середовища. Корпорації беруть на себе відповідальність за свій вуглецевий слід, за управління відходами, за використання ресурсів та за вплив своєї діяльності на екосистеми (рис. 2). Вони розробляють та впроваджують екологічні програми, які спрямовані на зниження негативного впливу на навколишнє середовище та на заохочення сталого споживання та виробництва.

Екологічні стратегії та програми, що розробляються корпораціями в рамках впровадження екологічної відповідальності, охоплюють широкий спектр заходів та дій, спрямованих на мінімізацію негативного впливу на довкілля та покращення екологічної ефективності бізнесу. Крім описаних вище заходів щодо зниження викидів шкідливих речовин, оптимізації використання ресурсів, збільшення енергоефективності та управління

відходами існує низка додаткових аспектів, які корпорації враховують при розробці екологічних стратегій.

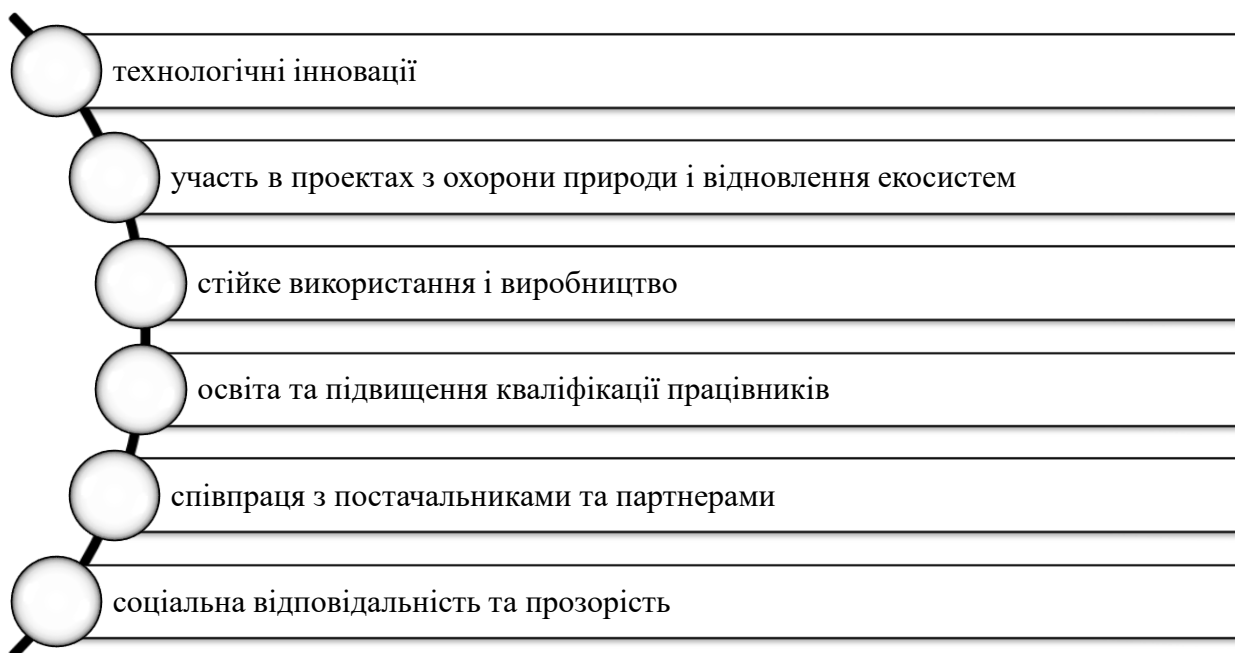

Рис. 2. Методи впровадження екологічної відповідальності у великих корпораціях

Джерело: складено авторами за [4, 9, 10]

Один із важливих елементів екологічних програм – це впровадження технологічних інновацій та екологічно чистих процесів виробництва. Корпорації активно впроваджують нові технології, які дають змогу знизити споживання енергії, води та інших ресурсів, а також скоротити викиди забруднюючих речовин. Це дозволяє знизити негативний вплив на довкілля та одночасно підвищити ефективність виробництва.

Ще одним важливим аспектом екологічних програм є участь у проєктах з охорони природи та відновлення екосистем. Корпорації активно підтримують ініціативи щодо зеленого будівництва, лісоустрою, охорони біорізноманіття та інших екологічних проєктів, що сприяє збереженню природних ресурсів та покращенню екологічної обстановки.

Крім того, важливим напрямом в екологічних стратегіях корпорацій є просування принципів сталого споживання та виробництва. Компанії

прагнуть розвивати продукцію та послуги, які відповідають принципам екологічної відповідальності, враховують потреби споживачів у екологічно безпечних та стійких продуктах, а також здійснюють заходи щодо скорочення використання одноразових матеріалів та зменшення відходів.

Одним з ефективних методів впровадження екологічної відповідальності є навчання та підвищення кваліфікації працівників. Важливо, щоб усі працівники, незалежно від їхньої посади, були обізнані з екологічними принципами та розуміли свою роль у їх дотриманні. Це досягається через проведення тренінгів, семінарів та освітніх програм з екологічних питань, які допомагають працівникам краще розуміти важливість екологічної відповідальності та мотивують їх до дій у цьому напрямку.

Навчальні програми можуть охоплювати різні аспекти екологічної відповідальності, включаючи принципи сталого розвитку, методи зменшення відходів, ефективне використання ресурсів, заходи з енергоефективності та новітні екологічні технології. Наприклад, спеціалізовані тренінги можуть навчити працівників, як зменшити споживання енергії на робочому місці, як правильно сортувати та переробляти відходи, а також як впроваджувати екологічно чисті методи у виробничі процеси.

Проведення семінарів та конференцій з участю експертів у галузі екології та сталого розвитку також є важливим елементом навчального процесу. Ці заходи надають працівникам можливість отримати нові знання, обмінятися досвідом та обговорити сучасні тенденції та виклики у сфері екологічної відповідальності. Участь у таких заходах сприяє підвищенню екологічної обізнаності та дозволяє працівникам бути в курсі нових розробок та інновацій.

Важливим аспектом є також розробка внутрішніх освітніх програм та матеріалів, таких як посібники, відеоуроки, інформаційні бюлетені та онлайн-курси. Ці ресурси допомагають працівникам регулярно оновлювати свої знання та підтримувати високу мотивацію у дотриманні екологічних

стандартів. Компанії можуть створювати внутрішні портали або платформи для доступу до цих матеріалів, що забезпечить зручність та ефективність навчання.

Крім того, впровадження системи внутрішнього екологічного аудиту, в рамках якої працівники зможуть самостійно оцінювати свої дії з точки зору екологічної відповідальності, є важливим інструментом для підвищення їхньої залученості. Це дозволяє не лише контролювати дотримання екологічних стандартів, але й стимулює працівників до самостійного пошуку та впровадження екологічних ініціатив.

Розвиток екологічної культури всередині компанії також включає стимулювання працівників до участі у волонтерських екологічних проектах та заходах. Це можуть бути акції з прибирання територій, висадка дерев, участь у місцевих екологічних ініціативах тощо. Такі заходи не лише підвищують екологічну обізнаність, але й сприяють формуванню колективної відповідальності та згуртованості колективу.

Великі корпорації можуть впливати на екологічну відповідальність не лише через власні дії, але й через своїх постачальників та партнерів. Оскільки корпорації часто мають розгалужені ланцюги постачання, встановлення високих екологічних стандартів для своїх постачальників може мати значний вплив на загальну екологічну ситуацію. Вимоги щодо дотримання екологічних стандартів можуть стосуватися використання екологічно чистих матеріалів, зменшення відходів, зниження викидів парникових газів, енергоефективності та інших аспектів сталого розвитку.

Встановлення вимог щодо екологічних стандартів для постачальників є важливим кроком у створенні стійких ланцюгів постачання. Наприклад, компанії можуть вимагати від постачальників сертифікацію за міжнародними екологічними стандартами, такими як ISO 14001, або відповідність іншим екологічним нормам та стандартам. Це допомагає забезпечити, що продукція та матеріали, що постачаються, виготовляються з урахуванням екологічних принципів і не завдають шкоди довкіллю.

Корпорації можуть також включати екологічні критерії у свої тендерні процеси та контракти з постачальниками. Це означає, що при виборі постачальників пріоритет надається тим, хто демонструє високу екологічну відповідальність та активно впроваджує стійкі практики у свою діяльність. Такий підхід стимулює постачальників покращувати свої екологічні показники та сприяє загальному підвищенню стандартів у галузі.

Співпраця з партнерами у впровадженні екологічно чистих технологій є ще одним важливим аспектом впливу великих корпорацій на екологічну ситуацію. Компанії можуть разом з партнерами розробляти та впроваджувати інноваційні екологічні рішення, що сприяють зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище. Це може включати спільні інвестиції у відновлювані джерела енергії, розробку нових екологічних матеріалів, впровадження безвідходного виробництва та інші екологічні ініціативи.

Наприклад, великі корпорації можуть співпрацювати з постачальниками та партнерами у сфері логістики для оптимізації транспортних маршрутів та використання екологічно чистих видів транспорту, що сприяє зменшенню викидів парникових газів. Також можна впроваджувати системи зворотної логістики, що дозволяють повернути використану продукцію та упаковку для переробки або повторного використання.

Залучення постачальників та партнерів до екологічних програм та ініціатив також сприяє поширенню екологічної культури та підвищенню обізнаності у бізнес-середовищі. Спільні проекти та обмін досвідом допомагають створювати більш стійкі та ефективні рішення, що приносять користь як бізнесу, так і навколишньому середовищу.

Прозорість у питаннях екологічної відповідальності та соціальна звітність є ключовими елементами для підвищення довіри громадськості до великих корпорацій. У сучасному світі, де споживачі та суспільство в цілому стають все більш обізнаними та вимогливими щодо екологічних та

соціальних питань, відкритість і прозорість стають важливими факторами для успішного ведення бізнесу.

Регулярне публікування звітів про екологічну діяльність компанії є одним з найбільш ефективних способів продемонструвати серйозність намірів корпорації у сфері екологічної відповідальності. Ці звіти, відомі як звіти про сталий розвиток або екологічні звіти, включають інформацію про екологічні показники компанії, такі як викиди парникових газів, споживання енергії, використання водних ресурсів, управління відходами та інші аспекти, що впливають на навколишнє середовище.

У таких звітах компанії також висвітлюють свої досягнення у впровадженні екологічних ініціатив, наприклад, зменшення викидів вуглецю, підвищення енергоефективності, використання відновлюваних джерел енергії та переробка відходів. Важливо також зазначати невдачі та виклики, з якими компанія зіткнулася на шляху досягнення своїх екологічних цілей. Це демонструє прозорість та чесність у підході до екологічної відповідальності, що є важливим для формування довіри з боку громадськості.

Соціальна звітність, яка охоплює не лише екологічні аспекти, але й соціальні та економічні впливи діяльності компанії, є ще одним важливим інструментом для підвищення прозорості. Вона включає інформацію про взаємодію з місцевими громадами, умови праці та права працівників, внесок у розвиток громад та інші соціальні ініціативи. Компанії, що активно публікують соціальні звіти, демонструють свою відповідальність перед суспільством та прагнення до сталого розвитку.

Публікація звітів про сталий розвиток допомагає компаніям:

1. Підвищити довіру з боку громадськості: відкритість та прозорість у питаннях екологічної відповідальності сприяють зміцненню довіри споживачів, інвесторів та інших зацікавлених сторін.

2. Поліпшити репутацію: компанії, що демонструють свої досягнення у сфері сталого розвитку, сприймаються як відповідальні та етичні, що позитивно впливає на їхню репутацію.

3. Залучити інвестиції: інвестори все частіше звертають увагу на екологічні та соціальні показники компаній, тому публікація звітів про сталий розвиток може сприяти залученню інвестицій.

4. Оптимізувати внутрішні процеси: процес збору та аналізу даних для звітності допомагає компаніям виявити можливості для покращення своїх екологічних та соціальних практик.

5. Відповідати регуляторним вимогам: у багатьох країнах законодавство вимагає від компаній публікації інформації про їхній екологічний вплив, тому звіти про сталий розвиток допомагають виконувати ці вимоги.

Загалом, прозорість у питаннях екологічної відповідальності та соціальна звітність є невід'ємною частиною сучасної корпоративної стратегії. Вони допомагають компаніям бути більш відкритими та відповідальними, що сприяє зміцненню довіри та підтримки з боку суспільства та сприяє сталому розвитку.

Висновок з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Екологічний менеджмент у великих корпораціях є невід'ємною частиною стратегії сталого розвитку та впровадження екологічної відповідальності. У сучасному бізнес-середовищі, де екологічні виклики стають дедалі серйознішими, корпорації повинні активно працювати над зменшенням свого негативного впливу на довкілля. Впровадження ефективних стратегій, таких як екологічне планування, використання інноваційних технологій та отримання екологічних сертифікатів, разом з методами навчання працівників, співпраці з партнерами та прозорістю у діяльності, дозволяє зменшити негативний вплив на довкілля та сприяє сталому розвитку компаній. Екологічне планування та моніторинг є невід'ємною частиною стратегії сталого розвитку великих корпорацій. Вони забезпечують основу для прийняття обґрунтованих рішень та впровадження ефективних заходів, спрямованих на збереження навколишнього середовища та покращення екологічних показників компанії. Інновації та новітні

технології є ключовими факторами у зменшенні екологічного впливу великих корпорацій. Вони дозволяють оптимізувати використання ресурсів, зменшити викиди шкідливих речовин та забезпечити сталий розвиток. Інвестування у нові технології та впровадження екологічних інновацій сприяє не лише збереженню навколишнього середовища, але й підвищенню конкурентоспроможності та репутації компаній на глобальному ринку. Отримання екологічних сертифікатів, таких як ISO 14001, є стратегічно важливим кроком для компаній, що прагнуть впровадити екологічну відповідальність у свою діяльність. Це підтверджує серйозність намірів компанії щодо збереження навколишнього середовища та сприяє сталому розвитку, підвищенню економічної ефективності та зміцненню довіри з боку всіх зацікавлених сторін. Залучення різних зацікавлених сторін у процес сталого розвитку екологічного менеджменту дозволяє корпораціям створювати більш ефективні та цілеспрямовані екологічні стратегії, забезпечувати прозорість та відкритість своєї діяльності, а також отримувати підтримку та легітимність для впровадження екологічних проєктів. Використання екологічної відповідальності у великих корпораціях стає важливим чинником їхнього успіху та конкурентоспроможності. Компанії, усвідомлюючи свою роль у збереженні навколишнього середовища, прагнуть інновацій, співпраці із зацікавленими сторонами та створення стійких бізнес-моделей, які сприяють не тільки їхньому власному розвитку, а й благополуччю суспільства в цілому. Навчання та підвищення кваліфікації працівників є фундаментальним компонентом стратегії впровадження екологічної відповідальності у великих корпораціях. Інвестування в освітні програми та постійне підвищення екологічної обізнаності працівників сприяє створенню екологічно відповідальної корпоративної культури, що, у свою чергу, позитивно впливає на екологічні показники компанії та її стійкість у довгостроковій перспективі. вплив великих корпорацій на екологічну відповідальність через постачальників та партнерів є потужним інструментом для покращення екологічної ситуації. Встановлення високих екологічних

стандартів, співпраця у впровадженні екологічних технологій та активна участь у спільних екологічних ініціативах сприяють створенню стійких ланцюгів постачання та підвищенню загальної екологічної відповідальності у бізнес-середовищі. Прозорість у питаннях екологічної відповідальності та соціальна звітність допомагають підвищити довіру громадськості до корпорацій. Регулярне публікування звітів про екологічну діяльність компанії, включаючи досягнення та невдачі, демонструє серйозність намірів корпорації у цій сфері.

Великі корпорації відіграють ключову роль у досягненні сталого розвитку. Впровадження екологічних стратегій не лише допомагає зменшити негативний вплив на довкілля, але й сприяє економічній стабільності та конкурентоспроможності компаній. Активна участь у вирішенні екологічних проблем дозволяє корпораціям не лише відповідати на виклики сьогодення, але й створювати основи для сталого розвитку у майбутньому.

Література

1. Бобко Л., Вовк В., Корпан А. Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності. *Молодий вчений*. 2020. 4 (80). с. 301-305.
2. Бобко Л.О., Мазяр А.В. Проблеми корпоративної соціальної відповідальності бізнесу в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2019/39.pdf (дата звернення 01.06.24).
3. Буканов Г.М. Соціальне партнерство як інструмент реалізації екологічної політики на регіональному рівні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 22. С. 84-89.
4. Грішнова О.А. Брінцева О.Г. Впровадження екологічної відповідальності в практику менеджменту вітчизняних підприємств. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2013. Вип. 10. С. 12-18.
5. Іванова Н., Попело О. Оцінка корпоративного управління в контексті реалізації стратегії сталого розвитку. *Науковий вісник Полісся*. 2023. № 1 (26). С. 183-201.

6. Казновська І.Д. Екологічний менеджмент як складова корпоративної соціальної відповідальності. Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу України : матеріали студентської науково-теоретичної конференції, 23-25 березня 2022 р., Миколаїв / Обліково-фінансовий факультет. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 45-47. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12507/1/45-47.pdf> (дата звернення 10.06.2024 р.)

7. Касич А., Вохозка М., Десятник Б. Екологічна відповідальність як складова системи стратегічного управління підприємством. Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації: матеріали науково-теоретичної конференції, Київський національний університет технологій та дизайну. 2020. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16865/1/PIONBUG_2020_P063-064.pdf (дата звернення 10.06.2024 р.)

8. Ороховська Л.А., Кошетар У.П. Екологічні стратегії тнк в контексті концепції сталого розвитку. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2021. Вип. № 1(81). с. 22-28.

9. Приварникова І. Екологічна відповідальність транснаціональних корпорацій. Актуальні аспекти розвитку суб'єктів підприємництва в умовах глобальної економіки : моногр. 2021. С. 339-348. URL: <http://www.confcontact.com/2021-kolektyvna-monographiya/pryvarnykova.pdf> (дата звернення 9.06.2024 р.)

10. Супрун Н., Антоненко Д. Екологічна відповідальність бізнесу як форма реалізації стратегії сталого розвитку. Laudato Si: екологічний внесок для сталого розвитку суспільства : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 10-11 грудня 2019 р. / [наук. ред. Карамушка В.] ; Кафедра екології Національного університету "Києво-Могилянська академія" [та ін.]. Київ ; Івано-Франківськ ; Дрогобич : Коло, 2020. С. 140-148. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/cdcd79c1-7987-4bb4-93c1-e5e7f2a2d97a/content> (дата звернення 11.06.2024 р.)

11. Швиданенко Г. О., Криворучкіна О. В., Матукова Д. Г. Розвиток підприємства на еколого-економічних засадах : монографія. К. : КНЕУ, 2017. 184 с.

References

1. Bobko, L., Vovk, V. and Korpan, A. (2020), “Environmental aspects of corporate social responsibility”, *Molodyi vchenyi*, vol. 4 (80), pp. 301-305.
2. Bobko, L.O. and Mazyar, A.V. (2019), “Problems of Corporate Social Responsibility of Business in Ukraine”, *Efektivna ekonomika*, vol. 5. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2019/39.pdf (Accessed 01.06.24).
3. Bukanov, H.M. (2019), “Social partnership as a tool for implementing environmental policy at the regional level”, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 22, pp. 84-89.
4. Grishnova, O.A. and Brintseva, O.G. (2013), “Introduction of environmental responsibility into the practice of management of domestic enterprises”, *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*, vol. 10, pp. 12-18.
5. Ivanova, N. and Popelo, O. (2023), “Evaluation of corporate governance in the context of implementation of the sustainable development strategy”, *Naukovyi visnyk Polissia*, vol. 1 (26), pp. 183-201.
6. Kaznovska, I.D. (2024), “Environmental management as a component of corporate social responsibility”, *Uchast' molodi u rozbudovi ahropromyslovoho kompleksu Ukrayiny : materialy student-s'koyi naukovo-teoretychnoyi konferentsiyi* [Participation of youth in the development of the agro-industrial complex of Ukraine: materials of the student scientific-theoretical conference], MNAU, Mykolayiv, Ukraine, pp. 45-47. Available at: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12507/1/45-47.pdf> (Accessed 10.06.2024).
7. Kasych, A., Vokhozka, M. and Desiatnyk, B. (2024), “Environmental responsibility as a component of the strategic management system of the enterprise”, *Problemy intehratsiyi osvity, nauky ta biznesu v umovakh hlobalizatsiyi: materialy naukovo-teoretychnoyi konferentsiyi* [Problems of

integration of education, science and business in conditions of globalization: materials of scientific and theoretical conference], Kyiv's'kyi natsional'nyy universytet tekhnolohiy ta dyzaynu, Kyiv, Ukraine, Available at: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16865/1/PIONBUG_2020_P063-064.pdf (Accessed 10 June 2024).

8. Orokhovska, L.A. and Koshetar, U.P. (2021), "Ecological strategies of TNC in the context of the concept of sustainable development", *Problems of the systemic approach in economics*, vol. 1 (81), pp. 22-28.

9. Pryvarnykova, I. (2024), "Environmental responsibility of transnational corporations", *Aktual'ni aspekty rozvytku sub'yektiv pidpryyemnytstva v umovakh hlobal'noyi ekonomiky* [Current aspects of the development of business entities in the conditions of the global economy], Ukraine, pp. 339-348. Available at: <http://www.confcontact.com/2021-kolektyvna-monographiya/pryvarnykova.pdf> (Accessed 9 June 2024).

10. Suprun, N. and Antonenko, D. (2024), "Environmental responsibility of business as a form of implementation of the sustainable development strategy", *Laudato Si: ekolohichnyy vnesok dlya staloho rozvytku suspil'stva : materialy Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi* [Laudato Si: ecological contribution to the sustainable development of society: materials of the International Scientific and Practical Conference], Kyevo-Mohylyans'ka akademiya. Kolo, Kyiv. Ivano-Frankivs'k. Drohobych, Ukraine, pp. 140-148. Available at: https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/cdcd79c1-7987-4bb4-93c1-e5e7f2a2d97a/content_ (Accessed 11 June 2024).

11. Shvydanenko, H.O. Kryvoruchkina, O.V. and Matukova, D.H. (2017), *Rozvytok pidpryyemstva na ekoloho-ekonomichnykh zasadakh* [Development of the enterprise on ecological and economic principles], KNEU, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 19.06.2024 р.